

Falköpings kommun
kommunen@falkoping.se
karina.bronell@falkoping.se

2022-01-26
Dnr 2021-2323

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
arbete för rättvisande och likvärdig
betygssättning vid Flobyskolan 7–9 i Falköpings
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Flobyskolan 7–9 avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att elevernas betyg speglar deras kunskaper.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

1. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?
2. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan. Rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom skolan bedöms inte i denna granskning. Lärares praktiska arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning, ingår inte heller i denna granskning.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med utvalda grundskolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Detta beslut avser Flobyskolan 7–9 i Falköpings kommun. Skolinspektionen har genomfört en intervju med skolenhetens rektor och en förstelärare samt en intervju med skolchefen och verksamhetschefen för grundskolan. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 24 och 25 november 2021 av utredarna Malin Lundquist och Sarah Vinterlycka. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2022.

Fakta om verksamheten:

Flobyskolan 7–9 är en kommunal skolenhet belägen i Falköpings kommun. Skolenheten har 139 elever i årskurserna 7 till 9 och leds av en rektor. Skolenheten har valts ut utifrån att det statistiskt visar en bestående avvikelse mellan resultaten på nationella prov i årskurs 9 och elevernas slutbetyg. Beräkningen av

genomsnittlig andel elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg är baserad på data över de senaste fem tillgängliga läsåren. Detta innebär data från läsåret 2018/19 och fem år bakåt.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet. Om huvudmannen bedöms uppfylla kvalitetskriterierna med låg kvalitet eller med viss kvalitet anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna med hög kvalitet begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

I granskningen ingår två områden. För varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet.

Huvudmannens uppföljning och analys gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Falköpings kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att samla in och analysera underlag så att fokus riktas tydligare mot faktorer som rör betygssättning och den specifika skolenheten.

Huvudmannens åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Falköpings kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med insatser för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att de tydligare anpassas till den aktuella skolenhetens förutsättningar och behov.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-08-12 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2021:2323) i de handlingar som sänds in.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor och huvudmän i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas huvudmannens arbete med uppföljning och analys i relation till rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskoleenheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen för dialog med rektorerna i kommunen om regleringar och eventuella svårigheter gällande betygssättning. Dialogen sker dock inte alltid utifrån de enskilda skolenheternas behov. Vidare visar granskningen att huvudmannen inhämtar ett utförligt statistiskt underlag som möjliggör analyser av betygssättningen utifrån flera olika perspektiv. Underlagen rör dock endast i begränsad omfattning kvalitativa aspekter av arbetet med just betygssättning vid den aktuella skolenheten. De underlag som samlas in analyserar huvudmannen utifrån flera olika perspektiv och jämför skolenheter såväl internt som externt.

Huvudmannen för dialog med kommunens rektorer om reglering och utmaningar gällande betygssättning

Granskningen visar att huvudmannen för dialog med rektorerna i kommunen om regleringar och eventuella svårigheter gällande betygssättning, men dialogen sker inte alltid utifrån de enskilda skolenheternas behov. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen framgår att huvudmannen för dialog med rektorerna i kommunen dels inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, dels genom rektorsmöten i olika konstellationer. Vid dessa tillfällen diskuteras bland annat frågor gällande betygssättning, exempelvis i samband med att skolenheternas resultat har analyserats på respektive skolenhet. Rektorsmötena genomförs varje vecka och verksamhetschefen för grundskolan leder dessa. Även regelförändringar gällande betygssättning tas upp med rektorerna vid gemensamma möten. Representanterna för huvudmannen beskriver att de förmedlar information om och diskuterar regelförändringar med berörda rektorer så att sådant som rör hela grundskolan tas upp när alla grundskolans rektorer träffas och sådant som rör årskurserna 7–9 tas upp på möten där bara de rektorer som ansvarar för dessa årskurser deltar. När det gäller frågan om att särskilt beakta de nationella proven vid betygssättningen uppger representanterna för

huvudmannen att innebörden av detta diskuteras återkommande vid rektorsmötena, vilket även rektorn beskriver i intervjun. Både rektorn och representanterna för huvudmannen uppger vidare att de är på väg mot en samsyn gällande betygssättning och att rektorsmötena är ett forum för att skapa detta. De kommunövergripande nätverksmötena för lärare lyfts i båda intervjuerna fram som en viktig del i att även förankra en gemensam syn på betygssättning hos lärarna i kommunen. Den dialog som beskrivs i intervjuerna sker huvudsakligen gemensamt med flera av kommunens rektorer, även om specifika skolenheter diskuteras och jämförs vid rektorsmötena. Det finns dock inte någon strukturerad form för dialog mellan huvudmannen och rektorn vid Flobyskolan 7–9 med fokus på just betygssättning.

Huvudmannen inhämtar vissa underlag som möjliggör analyser av betygssättningen utifrån olika perspektiv

Granskningen visar att huvudmannen inhämtar ett utförligt statistiskt underlag som möjliggör analyser av betygssättningen utifrån flera olika perspektiv, men kvalitativa underlag med inriktning på just betygssättning samlas endast in i begränsad omfattning. Av intervjuer och insänd dokumentation framgår att underlaget består av statistik gällande betygsresultat, såväl för enskilda skolenheter som sammantaget för hela kommunen, utifrån alla de uppgifter som omfattas av Skolverkets officiella statistik. Det handlar exempelvis om betygsresultat i alla olika ämnen, andelen elever som är behöriga till gymnasiet, meritvärde och resultat på de nationella proven i relation till slutbetyg. Statistiken går att dela upp utifrån kön. Rektorn och representanterna för huvudmannen ger en samstämmig bild av att huvudmannen förser skolenheterna med statistik från den digitala plattform kommunen använder, i samband med att betygen har satts. På uppdrag av rektorn analyserar lärarna vid skolenheterna då resultaten för sina respektive ämnen och rektorerna sammanställer lärarnas analyser. Detta, tillsammans med svar på ett antal frågor från huvudmannen, utgör också ett underlag som huvudmannen samlar in. De frågor som ställs till skolenheterna varierar, enligt rektorn, beroende på vilka insatser som gjorts under läsåret och vad huvudmannen vill veta. Några specifika frågor om betygssättningen, utöver de analyser som görs av betyg och resultat, har inte ställts. Anledningen till detta är att utvecklingsarbetet i kommunen de senaste åren haft fokus på bland annat likvärdighetsarbete generellt och personalförsörjning utifrån de behov som identifierats inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Av inkommen dokumentation framgår att vissa av de frågor som ställs till rektorerna i kvalitetsredovisningarna utgår från material från Skolverket och bland annat berör måluppfyllelse och kunskapsutveckling. Andra frågor rör effekter av åtgärder och insatser som genomförts. De kvalitetsredovisningar som Skolinspektionen tagit del av är gemensamma för de båda skolenheter som är lokaliserade i Flobyskolan, vilket gör att det inte alltid kan urskiljas vad som gäller Flobyskolan 7–9.

Huvudmannen analyserar och jämför underlagen utifrån flera olika perspektiv

Granskningen visar att huvudmannen analyserar underlagen utifrån flera olika perspektiv och jämför skolenheter såväl internt som externt. Av insänd dokumentation och intervjuer framgår att analyserna bland annat omfattar andelen elever som är behöriga till gymnasiet, meritvärde, betygsläge i alla olika ämnen samt resultat på de nationella proven i relation till slutbetyg. Även faktorer som elevers könstillhörighet, föräldrars utbildningsbakgrund och socioekonomiska faktorer ingår i analysen. Genom analyser av de insamlade underlagen identifieras eventuella mönster rörande betygssättning.

Av insänd dokumentation framgår vidare att huvudmannen jämför resultat och betygssättning mellan skolenheter i den egna organisationen, med Västra Götalandsregionen och med riket som helhet. Det framgår vidare att kvalitetsredovisningarna och analyserna inom det systematiska kvalitetsarbetet, såväl på skolenhetsnivå som på huvudmannanivå, utgår från forskning och beprövad erfarenhet, dels genom att det uttryckligen står angivet som underlag för redovisningarna, dels genom att kopplingar görs i de skriftliga analyserna. Rektorn och representanterna för huvudmannen ger en samstämmig bild av att rektorerna är delaktiga i analysen genom att de statistiska underlagen diskuteras gemensamt i rektorsgruppen. På så sätt urskiljs mönster – både i kommunen som helhet och för de olika skolenheterna – och tänkbara förklaringar till skillnader diskuteras, liksom vad huvudmannen kan göra för att stötta skolenheterna. Exempel på sådant som framkommit i analysen är att Flobyskolan 7–9 har större skillnad mellan resultat på nationella prov och slutbetyg än kommunens övriga skolenheter med årskurs 9, att ämnet matematik är det ämne där högst andel elever inte når målen i kommunen samt att flickor generellt har högre måluppfyllelse än pojkar. Rektorn nämner också som exempel att de genom analyserna har kunnat se skillnader i elevernas betyg utifrån vilken skola de gått på innan de börjar vid Flobyskolan i årskurs 7.

Representanterna för huvudmannen och rektorn ger en samstämmig bild av att den främsta orsaken till de problem med betygssättning som finns vid Flobyskolan 7–9 är låg andel legitimerade lärare och väldigt hög personalomsättning under flera år. Huvudmannen är väl insatt i skolenhetens förutsättningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att samla in och analysera underlag så att fokus riktas tydligare mot faktorer som rör betygssättning och den specifika skolenheten.

Granskningen visar att det finns välfungerande strukturer för samla in ett utförligt statistiskt underlag och att genomföra analyser ur flera olika perspektiv. Även vissa kvalitativt inriktade underlag samlas in inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetet bedrivs dock huvudsakligen på övergripande nivå och även om likvärdighetsarbetet är framträdande är inte just frågor gällande betygssättning i fokus. De senaste åren har utvecklingsarbetet berört andra viktiga delar, som exempelvis personalförsörjning och att skapa strukturer för samverkan för att kunna bedriva ett likvärdighetsarbete. För att vidareutveckla det pågående arbetet rekommenderar Skolinspektionen att huvudmannen på ett tydligare sätt lyfter fram det som gäller just betygssättning och vad som är specifikt för respektive skolenhet i insamlingen av underlag. Det kan exempelvis handla om att efterfråga information från skolenheten om hur arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning bedrivs för att i större utsträckning kunna genomföra analyser av kvalitativa aspekter.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas hur huvudmannen, utifrån vad som framkommer i analysen, initierar och stödjer olika åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning. Vidare granskas om huvudmannen har en plan för hur arbetet långsiktigt kan bidra till att vidmakthålla förbättringar inom området.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen initierar, vidtar och stöttar vissa åtgärder för att skapa förutsättningar för rättvisande och likvärdig betygssättning. Insatserna sker främst på övergripande nivå. Granskningen visar vidare att huvudmannen bedriver ett långsiktigt arbete för att öka likvärdigheten i den utbildning som bedrivs i kommunen, där betygssättning ingår som en del av ett mer omfattande arbete.

Huvudmannen initierar och stödjer åtgärder för en mer rättvisande och likvärdig betygssättning främst på övergripande nivå

Granskningen visar att huvudmannen initierar, vidtar och stöttar vissa åtgärder för att skapa förutsättningar för rättvisande och likvärdig betygssättning. Intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen ger en samstämmig bild av att framförallt generella och övergripande åtgärder vidtagits för att skapa förutsättningar för rättvisande och likvärdig betygssättning. Utifrån analyser har andra behov än betygssättningen identifierats som har haft högre prioritet – både övergripande i kommunen och för den aktuella skolenheten. De åtgärder som vidtagits för att tillgodose de identifierade behoven har i flera fall även positiv

påverkan på förutsättningarna för betygssättningen. Ett exempel på detta är den pågående omorganisationen av kommunens högstadieskolor, vars syfte är att öka likvärdigheten i utbildningen. En del i detta är ökad likvärdighet i betygssättningen. Att skapa förutsättningar för samverkan mellan lärare genom ämnesnätverk är också en insats för att främja likvärdighet övergripande i utbildningen. Betygssättning ingår som en del av flera i det arbetet. Av intervjuerna framgår vidare att ett arbete med de nya kursplanerna inför nästkommande läsår planeras. Ämnesnätverken kommer då att utgöra forum för ämnesspecifika diskussioner om bland annat förändringar i kunskapskraven.

För Flobyskolan 7–9 har tillgången till personal varit en fråga som har behövt prioriteras högt de senaste åren. Huvudmannen har gjort insatser i form av att exempelvis erbjuda högre löner och gett befintlig personal möjlighet att läsa behörighetsgivande utbildning för att underlätta arbetet med att rekrytera lärare. Detta lyfts i intervjuerna fram som en insats som rör betygssättning genom att en ökad andel utbildade legitimerade lärare också leder till ökad kompetens inom betygssättning. Representerarna för huvudmannen uppger även att de infört ett frivilligt utbildningspaket för lärare utan lärarutbildning i kommunen för att stärka deras kompetens. Utbildningspaketet omfattar ett antal föreläsningar om exempelvis skollagen, bemötande av barn och unga, hur kommunens digitala plattform fungerar samt planering och genomförande av undervisning. Även om dessa åtgärder inte är direkt riktade mot rättvisande och likvärdig betygssättning, påverkar de förutsättningarna för betygssättningen.

När det gäller behovsanpassade åtgärder vid skolenheterna beskriver representerarna för huvudmannen att de från huvudmannens sida tillhandahåller stödfunktioner i form av exempelvis centralt anställda utvecklare med olika inriktning som rektorerna kan använda i sitt arbete. Utvecklarna riktar då in sitt arbete mot den specifika skolenhetens behov. Vid tidpunkten för granskningens genomförande finns utvecklare med inriktning mot olika ämnen, men det har tidigare funnits en utvecklare med inriktning mot bedömning. Att anställa en bedömningsutvecklare var en insats för att stärka arbetet med bedömning och betygssättning i kommunen utifrån skolenheternas behov, enligt representerarna för huvudmannen. I samband med att bedömningsutvecklaren anställdes infördes även nätverksträffarna för lärare och sambedömningstillfällen för de nationella proven. Sambedömningen för de nationella proven är organiserad så att lärarna från några skolor träffas för att tillsammans gå igenom prov utifrån ett formulär med frågor. De utgår från prov som lärarna tycker är svåra att bedöma. Som exempel på insatser för att stärka arbetet med bedömning och betygssättning på Flobyskolan 7–9 nämner rektorn och representerarna för huvudmannen att lärarna för några år sedan gick en kurs i bedömning och betygssättning, samt att en extern föreläsare anlätats för att arbeta med "den röda tråden" från styrdokument genom planering, undervisning, bedömning och dokumentation.

Rektorn och försteläraren beskriver att frågor gällande betygssättning diskuteras strukturerat i de kommunövergripande lärarnätverken och vid rättningen av de nationella proven. Vid skolenheten sker diskussioner om betygssättning främst utifrån att behov uppstår. För att stötta lärare utan lärarutbildning och legitimation arbetar skolenheten med mentorskap. Varje lärare utan lärarutbildning får en mentor, i första hand en legitimerad lärare med behörighet att undervisa i aktuellt ämne och annars en legitimerad lärare utan behörighet i aktuellt ämne eller en lärare med lång erfarenhet av undervisning i aktuellt ämne. De har också möjlighet att gå den tidigare nämnda kommungemensamma kursen.

Rektorn och representanterna för huvudmannen ger en samstämmig bild av hur eventuella yttre påtryckningar gällande betygssättning hanteras. Verksamhetschefen och utvecklingsledaren stöttar rektorerna i de situationer som uppstår och det finns även en jurist att tillgå för juridiska frågor.

Huvudmannen bedriver ett långsiktigt utvecklingsarbete för likvärdighet där aspekter som berör betygssättning ingår

Granskningen visar att huvudmannen bedriver ett långsiktigt arbete för att öka likvärdigheten i den utbildning som bedrivs i kommunen, där betygssättning ingår som en del av ett mer omfattande arbete. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen framgår att kommunen genomfört en kartläggande utredning av sina verksamheter för omkring fem år sedan. Utredningen visade bland annat att skolan inte var likvärdig ur flera aspekter. Enligt representanterna för huvudmannen gällde det exempelvis skillnader i resultat och andel legitimerade lärare med behörighet i de ämnen de undervisar i mellan olika skolenheter samt skillnader mellan skolenheter i tätort och på landsbygden. Utifrån utredningens resultat påbörjades ett utvecklingsarbete som bland annat innefattar en omorganisation av kommunens högstadieskolor. Att minska antalet högstadieskolor är ett sätt att skapa förutsättningar för kollegialt utbyte för lärare och stärka likvärdigheten i utbildningen, enligt representanterna för huvudmannen. På så sätt är detta delvis en åtgärd för att förbättra förutsättningarna för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Arbetet pågår, men är ännu inte fullt ut genomfört. En del som genomförts är införandet av ämnesvisa nätverksträffar för lärare från kommunens alla skolor. Vid dessa träffar diskuteras bland annat betygssättning och bedömningsfrågor.

Av intervjuer och insänd dokumentation framgår att genomförda insatser följs upp i kvalitetsredovisningarna i det systematiska kvalitetsarbetet och genom diskussioner i rektorsgruppen. Representanterna för huvudmannen och rektorn uppger att insatserna som genomförts i form av satsningar på kompetensförsörjning och ämnesnätverk för lärare har gett positiva resultat. Andelen legitimerade lärare vid Flobyskolan 7–9 har ökat och personalomsättningen har minskat. De centrala ämnesnätverken har resulterat i kollegiala samtal, sambedömning och diskussioner om betygssättning inom alla

ämnen. Rektorn beskriver det som att bedömning och betygssättning inte längre är ett ensamarbete utan ett gemensamt arbete – både i kommunens nätverk och inom skolenheten. Representanterna för huvudmannen framhåller personalomsättning som en försvårande omständighet när det gäller att se långsiktiga resultat av genomförda kompetensutvecklingsinsatser, som exempelvis den kurs i bedömning och betygssättning som lärarna på Flobyskolan 7–9 genomförde läsåret 2018/2019. Ett år senare var en stor del av personalen inte kvar längre vilket gör det svårt att se vilket genomslag insatsen fått, förklarar representanterna för huvudmannen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med insatser för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att de tydligare anpassas till den aktuella skolenhetens förutsättningar och behov.

Granskningen visar att huvudmannen bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete för att förbättra likvärdigheten i kommunens skolor, samt att ge förutsättningar för rektorer att genomföra insatser. I detta arbete har betygssättning identifierats som ett område av flera som behöver utvecklas. Tyngdpunkten i arbetet ligger dock på andra delar än just betygssättning eftersom andra aspekter – exempelvis rekrytering av personal och att utarbeta former för kollegialt utbyte – genom analys har identifierats som högre prioriterade i kommunen som helhet. Även när det gäller Flobyskolan 7–9 har andra områden haft högre prioritet, så som arbetet att säkra tillgången till personal för att kunna bedriva undervisning. Det likvärdighetsarbete som bedrivs i kommunen är sammantaget huvudsakligen kommunövergripande och inte specifikt inriktat mot betygssättning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen i det fortsatta arbetet med att öka likvärdigheten i utbildningen även planerar för och genomför insatser utifrån vad som framkommit i analyser gällande specifika skolenheters förutsättningar och behov gällande betygssättning. Genom att tydligare lyfta fram betygssättningen som en aspekt av likvärdighetsarbetet underlättas arbetet med att följa upp insatserna och den effekt de ger.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Sarah Vinterlycka

Föredragande

Signerat av: Sarah Vinterlycka

I handläggningen av ärendet har även undervisningsrådet Malin Lundquist och utredaren Klas Tambour deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/forutsattningar-for-rattvisande-och-likvardiga-betyg2/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen 4 kap. 3 § - Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Skollagen 4 kap. 5 § - Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 § (och 4 §) ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skollagen 4 kap. 7 § - Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Prop. 2009/10:165 s. 248

Rektorn och förskolechefen fattar alltid sina beslut om verksamheten inom de organisatoriska och ekonomiska ramar som huvudmannen beslutat om. Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen emellertid aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Skollagens bestämmelser förutsätter således att huvudmannen anställer en rektor eller förskolechef som har kunskaper om skolans styrning och kan företräda huvudmannen på ett tillfredsställande sätt. Det delade ansvaret förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn eller förskolechefen med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut.

Prop. 2009/10:165 s. 304

Syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring

Prop. 2009/10:165 s. 306

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och resultat av nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Som exempel kan nämnas behovet av att analysera variationer mellan skolornas resultat och måluppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning.

**Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)
s. 27**

För att kunna följa upp hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen dels genomför egna undersökningar, dels samlar in underlag från enheterna.

Som ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen behöver huvudmannen följa upp måluppfyllelsen och likvärdigheten inom alla skolformer och verksamheter. Elevernas kunskapsresultat är viktiga att följa upp, framför allt om det finns tecken på att betygssättningen inte är likvärdig.

s. 33

För att huvudmannen ska kunna analysera resultaten och måluppfyllelsen på en övergripande nivå krävs återkommande dialog med förskolecheferna och rektorerna. En bra dialog innebär att vara beredd att värdera, ompröva och förändra verksamheten. Huvudmannen behöver känna till på vilket sätt enheternas förutsättningar påverkar resultaten och vilka åtgärder som krävs för att de nationella målen ska vara möjliga att uppfylla.

s. 34

Det är angeläget att huvudmannen identifierar utvecklingsområden och beslutar vilka utvecklingsinsatser som ska prioriteras.

Det är viktigt att det finns en balans mellan å ena sidan huvudmannens ansvar för att ta ett övergripande beslut om inriktningen på utvecklingsarbetet och å andra sidan de identifierade behoven av utvecklingsinsatser på den enskilda enheten. Om huvudmannen i för stor utsträckning beslutar på vilket sätt enheten ska genomföra utvecklingsinsatserna är risken stor att rektorer och förskolechefer bara blir förvaltare och inte motorer i utvecklingsarbetet.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247)**s. 42 ff,**

Lärarna, rektorn och huvudmannen har ett delat ansvar för att följa upp betyg och betygssättning. Huvudmannen följer upp för att fördela resurser till skolenheten eller skolenheterna inom huvudmannens organisation. Det innebär att rektorns och huvudmannens uppföljning av betyg är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.

För att kunna göra ändamålsenliga analyser av resultaten behöver statistik för betyg i de olika ämnena tas fram, sammanställas och analyseras. Det behöver även finnas statistik för betygen på de nationella proven.

För vissa skolformer publicerar Skolverket betygs- och provbetygsstatistik på skolenhetsnivå. Sådan statistik ger huvudmannen förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på de egna jämförbara skolenheterna förhåller sig till varandra och till riket som helhet. Huvudmannen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att rektorn har förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, så att det är möjligt att följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper.

s. 45

Huvudmannen behöver analysera betygen ur olika perspektiv. Analysen ger möjlighet att identifiera eventuella omotiverade avvikelser mellan betyg och nationella provbetyg på skolenhetsnivå för att kunna säkerställa att provresultaten särskilt har beaktats vid betygssättningen. Det kan även handla om att analysera resultat på skolenhetsnivå, exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. Om det kommer fram att det förekommer avvikelser i betygssättningen, är det viktigt att huvudmannen undersöker vad avvikelserna kan bero på och om de är motiverade eller inte.

Om det visar sig att det förekommer omotiverade avvikelser på skolenhetsnivå, är det viktigt att huvudmannen analyserar vad avvikelserna kan bero på. Utifrån det kan huvudmannen till exempel behöva se över resursfördelningen till skolenheterna. Det handlar om att garantera rektorernas förutsättningar att säkerställa undervisningens kvalitet, att lärare får kompetensutveckling och att betygen sätts i enlighet med författningarna. Huvudmannen ska även se till att lärare har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, där några reglerar betyg och betygssättning.